

Studiehandledning

Studieperiod: VT 2025
(Uppdaterad: 2025-03-17)

Samhälls- och beteendevetenskapliga teorier i socialt arbete, 15 hp745G58

Kursansvarig: Maria Persdotter (maria.persdotter@liu.se) och Mattis Karlsson (mattis.karlsson@liu.se)

Examinator: Maria Persdotter (maria.persdotter@liu.se)

Medverkande lärare (Förutom dessa kan det tillkomma andra föreläsare på enstaka moment.)

Namn lärare	E-post
PFS-ansvarig, Johanna Andersson	pfs.socionom@ikos.liu.se
Axel Ågren	axel.agren@liu.se
Dimitris Michailakis	dimitris.michailakis@liu.se
Emmy Dahl	emmy.dahl@liu.se
Joacim Strand	
Leonard Ngaosuvan	leonard.ngaosuvan@liu.se
Lina Homman	lina.homman@liu.se
Madeleine Wirzén	madeleine.wirzen@liu.se
Magnus Wiberg (enbart tentaläsning)	Magnus.wiberg@liu.se
Maria Persdotter	maria.persdotter@liu.se
Mattis Karlsson	mattis.karlsson@liu.se
Paul Horton	paul.horton@liu.se
Peter Holmqvist	peter.holmqvist@liu.se
Theodor Mejias Nihlén (enbart tentaläsning)	theodor.mejias.nihlen@liu.se
Ulrika Wernesjö	ulrika.wernesjo@liu.se

Innehåll

Viktiga dokument och webbsidor för kursen	2
Frågor	2
Närvaro	2
Kursens innehåll	2
Kursens lärandemål och examination.....	3
Kriterier för betyg på helkurs	4
Professionellt förhållningssätt och självkännedom – PFS.....	4
Detaljschema för kursen.....	5
Examination och obligatoriska moment.....	7
Empatisk läsning utifrån läsprotokoll.....	7
Seminarium: Klassisk samhällsteori (SEM3).....	8
Seminarium: Övervakning och straff (SEM4).....	9
Seminarium: Totala institutioner (SE10)	10
Seminarium: Grupprocesser och mobbing (SEM6)	11
Seminarium: Anknytning och separation (SEM7).....	12
Seminarium: Teoretiska tillämpningar och sociala problem (SE11)	13
Individuella skriftliga examinationer (TEN4 och EXM7)	15
TEN4 Salstentamen i samhällsteori och socialpsykologi.....	15
EXM7 Hemtentamen i beteendevetenskap	16
Allmän information	16
Beslut om särskilda medel för pedagogiskt stöd i studiesituation.....	16
Information om undervisning och arbetsformer	16
Generativ AI.....	17
Studentinflytande via Lärandedialog och Studentråd.....	18
Kurslitteratur och referenslitteratur	18
Kursvärdering.....	18
Schema	18
Vad är en disciplinförseelse?.....	19
Upphovsrätt.....	19

Viktiga dokument och webbsidor för kursen

Varje kurs hanteras formellt genom ett antal dokument (som finns tillgängliga via Lisam), dessa är:

Programhandbok
Kursplan
Litteraturlista
Studiehandledning

Glöm inte att ha med dessa dokument till kursintroduktionen

Viktig information finns på **Liunet student**.

Den lärplattform som används är **Lisam**. All kursinformation, olika kursdokument samt kurskommunikation läggs ut där. Ibland används även kommunikationsverktygen **Teams** och **Zoom** samt digitala tentamen i **Inspira**.

Frågor

Vid frågor titta först i denna Studiehandledning, Programhandboken eller Liunet student då mycket av informationen finns i dessa dokument och på webbsidan. Hittar ni inte svaret hör med någon i arbetsgruppen. Om frågan fortfarande kvarstår så går det bra att ställa den till kursansvarig på den Frågor och svar-funktion som finns på varje kurs Lisam-sida. På så vis får alla ta del av frågan och kursansvarig slipper svara på samma fråga flera gånger. Är frågan av mer privat karaktär som inte alla behöver ta del av går det givetvis bra att mejla kursansvarig. Glöm inte att mejla bägge kursansvariga (Maria Persdotter och Mattis Karlsson) i ett och samma mejl, samt att ange kurskoden (745G58) i rubrikraden.

Det är även viktigt att gå på schemalagda frågestunder inför till exempel examinationstillfällen. Ni är många studenter och det blir väldigt mycket arbete med att svara på enskilda mejl med frågor som med fördel kan tas i gemensamma forum.

Närvaro

Studenter förväntas närvara vid de lärtillfällen som erbjuds och vid ordinarie examinerande moment. Giltig frånvaro är sjukdom och vård av barn. Meddela kursansvarig om du inte kan delta vid examinerande moment. Det går inte att bli godkänd på en kurs genom att bara göra ersättningsuppgifter. En generell riktlinje är att studenten ska ha närvarat vid majoriteten av de ordinarie examinerande momenten, annars kan examinator besluta att studenten behöver göra om kursen.

Kursens innehåll

Välkommen till kursen Samhälls- och beteendevetenskapliga teorier i socialt arbete vårterminen 2024! Denna studiehandledning ska orientera dig genom kursen.

Kursens ger en introduktion till centrala teorier och begrepp inom psykologi, socialpsykologi och sociologi som är användbara för att förstå sociala problem. Kursen består av fyra delar:

1. *Del ett* är inriktad på teorier om samhället som helhet (sociologi)
2. *Del två* är inriktad på relationer mellan individer och mellan individ och samhälle (socialpsykologi)
3. *Del tre* är inriktad på människors utveckling och uppväxt (beteendevetenskap)
4. *Del fyra* är inriktad på att sammanfoga de teorier ni mött under kursen och utforska hur de kan användas för att förstå det sociala arbetet, samt hur de kan användas i det sociala arbetets praktik.

I det sociala arbetet är det viktigt med en teoretisk förståelse kring de sociala strukturer och de processer av förändring och utveckling som socialarbetare har att förhålla sig till och som de är inbegripna i. I kursens första, inledande del (del 1) fokuseras olika perspektiv på det sociala arbetets plats i samhället. Här betonas frågor om sammanhållning, konflikter, makt och klassamhälle samt grunddragen i vad som brukar kallas modernitet. Här får du möta klassiska samhällsvetenskapliga teorier och verk och diskutera dem tillsammans med andra studenter på seminarier och i arbetsgruppen.

Därefter - i del två -- griper vi oss an de viktigaste socialpsykologiska skolorna där fokus ligger på de mellanmännsliga relationerna inom ramen för samhällets former. Precis som innan blir det både klassiska perspektiv och nyare synsätt. Vi fördjupar oss också i Goffmans bok *Totala institutioner* och har en temadag om gruppprocesser och mobbing.

I den tredje delen fokuserar vi på en rad olika beteendevetenskapliga teorier. Vi börjar med människans uppväxt. Hur och av vad formas vi människor egentligen under uppväxten? Det blir också en ytterligare temadag, denna gång om anknytning och separation.

Vi tänker oss att kursen är formad som en tratt, där övergripande och breda teorier om samhället inleder kursen. Kunskapsintresset smalnar successivt av mot det individuella.

Under kursens två sista veckor ska vi i olika seminarier aktivt använda våra teoretiska kunskaper och sätta dem i relation till socialt arbete. Vi ska reflektera kring teorier *om* likväl som *för* socialt arbete, dvs utveckla vår teoretiska reflektionsförmåga för att förstå saker *om* praktiken och för att utveckla praktiker till nytta *för* socialt arbete.

Kursens lärandemål och examination

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

1. visa grundläggande kunskaper om individens utveckling, beteende och sociala relationer
2. förstå och tillämpa centrala begrepp inom psykologi, socialpsykologi och sociologi i relation till socialt arbete
3. ha färdighet och förmåga att analysera grupper och individers handlande utifrån samhälls- och beteendevetenskapliga teorier
4. använda samhällsvetenskapliga teorier för att förstå sociala strukturer och processer
5. tillämpa sociologiska och beteendevetenskapliga perspektiv i förståelsen av sociala problem
6. visa förmåga att reflektera över samhälls- och beteendevetenskapliga teorier för att identifiera och förstå mönster i mångfald och ojämlikhet .

Lärandemålen examineras återkommande och kontinuerligt under kursen.

Examinationerna ska även ses som lärtillfällen.

Generell information om examination samt om plagiering finns i Programhandboken eller Liunet student.

Följande examinerande moment ingår i kursen:

BENÄMNING MOMENT	I HUVUDSAK LÄRANDEMÅ L	EXAMINATIONSKO D	H P	BETY G	ÅTERKOPPLING
Seminarium: Klassisk samhällsteori	2,3,4,5,6	SEM3	0,5 hp	U,G	Muntligt
Seminarium: Övervakning och straff	2,3,4,5,6	SEM4	0,5 hp	U,G	Muntligt
Seminarium: Totala institutioner	2,3,4,5,6	SE10	0,5 hp	U,G	Muntligt
Seminarium: Grupprocesser och mobbing	2,3,4,5,6	SEM6	0,5 hp	U, G	Muntligt
Elektronisk salstentamen: Samhälls- och socialpsykologiska teorier (i Inspira)	2,3,4,5,6	TEN4	6, hp	U, G, VG	Skriftligt via bedömningskriteriern a
Seminarium: Anknytning och separation	1,2,3,5,6	SEM7	0,5 hp	U, G	Muntligt
Hemtentamen: Barndomspsykolog i och utvecklingsteorier (via Lisam)	1,2,3,5,6	EXM7	4, hp	U, G, VG	Skriftligt via bedömningskriteriern a
Seminarium Teoretiska tillämpningar, sociala problem	1,2,3,4,5,6	SEM11	2,5 hp	U, G	Skriftligt via bedömningskriteriern a
Reflektionspass med samtalsledare	6	REF1	0	D	Muntligt

Kriterier för betyg på helkurs

Tentamina ligger till grund för det graderade kursbetyget, men för att bli godkänd på kursen måste du vara godkänd på samtliga examinerande moment (inkl. seminarier och PFS-momenten). I och med att den skriftliga salstentan (TEN4) är värd 6 hp, jämfört med den skriftliga hemtentans (EXM7) 4 hp, blir betyget på den första utslagsgivande för det graderade kursbetyget.

Professionellt förhållningssätt och självkännedom – PFS

Professionellt förhållningssätt och självkännedom (PFS) är en process som pågår under hela utbildningen. Syftet med PFS-momenten är att ge studenter möjlighet att stärka sin professionella utveckling, empatiska förmåga och att utveckla ett etiskt genomtänkt förhållningssätt. Ett av de viktigaste pedagogiska verktygen för detta är reflektionspass, då

studenter i grupp under handledning tränar på att reflektera kring aspekter av professionellt förhållningssätt och självkänedom. Vid frågor kontakta PFS ansvarig.

Detaljschema för kursen

Föreläsningar med tillhörande litteratur

FÖRELÄSNING	FÖRELÄSARE	LITTERATUR	FÖRDJUPNING (Frivilligt)
Introduktion av kursen	Maria Persdotter Mattis Karlsson	Programhandbok Kursplan Litteraturlista Studiehandledning	
Introduktion: Sociologisk teori	Ulrika Wernesjö	Andersson & Mattsson (2022, del 1), kapitel 1 Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 1, 4, 7.	
Klassisk Samhällsteori	Mattis Karlsson	Andersson & Mattsson (2022, del 1), kapitel 1, 2 och 6 Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 7.	
Modern sociologisk teori: Social ojämlikhet och klassamhällets reproduktion	Maria Persdotter	Andersson & Mattsson (2022, del 1), kap 12 (om Bourdieu) Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 14.	Carlhed (2011) Mattsson & Andersson (2022, del 2), kap 8 (om Skeggs)
Modern sociologisk teori: Foucault	Mattis Karlsson	Mattsson & Andersson (2022, del 2) kap. 11 Fredriksson (2007)	Foucault (2003) <i>Övervakning och straff</i>
Samhällsvetenskapliga perspektiv på medicinskt vetande	Joacim Strand	Brinkmann (2014) Johannisson (2006) Svenaesus (2015)	
Samhällsförändring och sociala processer	Ulrika Wernesjö	Hviid Jacobsen (2007) (kap. om Bauman) Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 7. Andersson & Mattsson (2022) (del 1), kapitel 7 och 9 (om Giddens och Beck)	
Chicagoskolan och Goffman	Axel Ågren	Goffmann (2014)	Mattsson & Andersson Kap.2 Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 8.

Sociala kategorier och maktordningar	Maria Persdotter	Meeuwisse & Swärd (2013). kap 6. (om sociala problem som verklighetskonstruktioner) , samt kap. 16. (om postkoloniala perspektiv)	
Genus och intersektionalitet	Maria Persdotter	Skeggs (2000)	Andersson & Mattsson (2022, del 1) kap. 5 (om Hill Collins) Mattsson & Andersson (2022) Del 2. Kap. 6, 7, 8, 9 (om Halberstam, Butler, Skeggs och Ahmed).
Sociologiska perspektiv på den samtida staden	Maria Persdotter	Meeuwisse & Swärd (2013). kap 13 (om åtskillnad och särbehandling) Molina (1997) kap 1, 2, 7 Wacquant (2007)	Mulinari, Tahvilzadeh, Kings (2021)
Introduktion till Socialpsykologi. Historia, Psykologisk och sociologisk socialpsykologi	Peter Holmqvist	Helkama et al. (2017), kap 1 & 2	
Grupper, social påverkan och konflikt	Leonard Ngaosuvan	Helkama et al. (2017) kap. 13-15.	
Social kognition, attribution, attityder, fördomar och diskriminering.	Leonard Ngaosuvan	Helkama et al. (2017) kap. 8, 10.	Ngaosuvan et al. (2024)
Mobbing som socialt fenomen (Temadag).	Paul Horton	Forsberg och Thornberg (2016).; Hwang & Nilsson (2019)., s. 308-312.	
Utvecklingspsykologiska teorier - äldre teoribildning	Peter Holmqvist	Hwang & Nilsson (2019). kap. 1-2	
Barndom 0-6 år	Emmy Dahl	Hwang & Nilsson (2019). kap. 6-12	
Barndom – yngre skolåldern	Lina Homman	Hwang och Nilsson (2019). kap. 10-15.	
Tonåringar och unga vuxna	Lina Homman	Hwang och Nilsson (2019)., kap. 16-19).	
Anknytning och separation (Temadag).	Emmy Dahl	Meeuwisse & Swärd kap. 11; Artiklar av Wennerberg och Broberg	Hwang och Nilsson (2019), sök på anknytning i sakregistret

Anknytning: fördjupning och tillämpning	Emmy Dahl	Broberg & Anders (2008) kap 4, 7 Hammarlund et al., (2022)	Broberg & Anders (2008) kap. 5
Ekologiska teorier och systemteorier: beteendevetenskapliga perspektiv på sociala avvikelser	Madeleine Wirzén	Meeuwisse & Swärd (2013). kap. 10, 12. Hwang & Nilsson, s. 78-82, 203-204	
Om teori i den vetenskapliga observationen (inspelad)	Ulrika Wernesjö	Andersson & Mattsson (2022) kapitel 1 Mattsson & Andersson (2022) kapitel 2	Meeuwisse & Swärd (2013) kap. 1-3.

Examination och obligatoriska moment

Syftet med examinationerna är att du som student ska visa att du kan använda de kunskaper och färdigheter som definieras i kursens lärandemål.

För godkänt resultat på seminarierna krävs att studenten bidrar till det gruppgemensamma och individuella förberedelsearbetet, samt att en deltar aktivt under seminariet. Aktivt deltagande kan ske i form av muntliga presentationer och/eller deltagande i den gemensamma diskussionen, dvs. att en delar sina tankar och reflektioner kring texten/seminarieuppgiften, lyssnar aktivt på sina medstudenter, ställer frågor, och på så sätt bidrar till en levande diskussion.

Det är inte tillåtet att använda Generativa AI-verktyg (Bard, ChatGPT, mf fl.) för att generera idéer eller textutkast i samband med tentamen och inlämningsuppgifter. Att använda AI-verktyg på detta vis kan betraktas som fusk och leda till disciplinerande åtgärder (mer om sådana åtgärder nedan). Det går dock bra att använda generativ AI för att få återkoppling på skriven text, för att korrekturläsa text, eller för att få stöd i att förstå komplexa begrepp (motsvarande nivå 2 uppifrån i diagrammet som återfinns under rubriken Generativ AI). Kom ihåg att det dock alltid du själv som är ensamt ansvarig för din text. Om du är osäker på hur du får eller inte får använda AI-verktyg i samband med dina studier kontakta alltid examinator.

För skriftliga uppgifter (särskilt hemtentan EXM7 och grupprapporten SEM11) förväntas att studenten refererar korrekt enligt Harvard-modellen. Utförliga instruktioner finns här: <https://www.hb.se/Biblioteket/Skriva-och-referera/Referera-till-kallor/Guide-till-Harvardssystemet/>

För sent inlämnad examination eller ersättningsuppgift innebär att momentet får göras om vid nästa tillfälle. I regel innebär det vid nästa kurstillfälle. Kontakta då utbildningsadministratörerna så kan de lägga in dig i nästa kurstillfälles Lisam-rum.

Empatisk läsning utifrån läsprotokoll

Under kursens gång kommer vi att vid ett flertal tillfällen använda oss av en metod som kallas för empatisk läsning. Metoden syftar till att leva sig in i författaren och/eller teoretikerns perspektiv för att försöka förstå en text eller teori på dess egna villkor. Metoden innebär att vi studerar texter med hjälp av sex frågor: Vad? Hur? Syfte? Sammanhang? Vem? Vidare? Frågorna besvaras i ett läsprotokoll. På Lisam finns en text av Kerstin Norlander som beskriver

metoden i detalj. Här hittar ni också mer utförliga instruktioner samt en mall som ni kan utgå ifrån när ni arbetar med era läsprotokoll.

Nedan följer detaljerade instruktioner för kursens examinerande moment. I vissa fall ges kompletterande information på kursens Lisam-sida.

Seminarium: Klassisk samhällsteori (SEM3)

Ett samhällsproblem kan uppfattas, tolkas och beskrivas på många olika sätt. Hur vi förstår ett problem påverkar också vad vi väljer att göra åt det och vilka lösningar som blir tänkbara. Det hela är en fråga om perspektiv. Olika perspektiv kan berika men också stå i konflikt med varandra. Det här seminariet syftar till att skapa förståelse för två delvis kontrasterande samhällsteoretiska perspektiv, nämligen de som förknippas med Karl Marx respektive Émile Durkheim.

Som utgångspunkt använder vi oss av metoden empatisk läsning utifrån läsprotokoll (se detaljerade instruktioner på Lisam). Vi kommer närläsa kapitlen om Karl Marx (Gottzén, 2022, dvs. Kap. 2 i Andersson & Mattsson, 2022) respektive Émile Durkheim (Persson Thunqvist, 2022, dvs. Kap. 6 i Andersson & Mattsson, 2022) och därefter diskutera hur vi kan förstå aktuella samhällsfrågor och problem med hjälp av deras teoretiska perspektiv och begrepp.

Individuell förberedelse:

1. Läs de aktuella kapitlen (Gottzén, 2022 och Persson Thunqvist, 2022) och besvara på egen hand frågorna i läsprotokollet. Notera minst en sak som du tyckte var tankeväckande och minst en sak som du önskar få förtydligad utifrån din läsning.
2. Förbered dig på att muntligt redogöra och diskutera litteraturen och det förberedelsearbetet du har gjort inför seminariet.
3. Inför seminariet lämnar du in ditt läsprotokoll via inlämningsmodulen i Lisam. Detta är din inträdesbiljett till seminariet. Observera dock att detta är en övning. Vi förväntar oss inte perfekta läsprotokoll utan utforskar tillsammans detta verktyg för att se om det är användbart.

Under seminariet:

1. Vi samlas gemensamt för en genomgång inför seminariet. De första 45 minuterna ägnar vi åt att gemensamt gå igenom och diskutera frågorna i läsprotokollen.
2. Vi inleder med en runda där alla får delge sina tankar och reflektioner utifrån läsningen.
3. Efter 45 minuter tar vi en 15 minuters rast.
4. ...Därefter går arbetsgrupperna till sina respektive tilldelade lokaler för en 30 minuters gruppdiskussion. Seminarielidaren kommer gå mellan grupperna.
5. Under gruppdiskussionen kommer vi att fokusera på skillnader och likheter mellan Durkheims anomi-begrepp och Marx alienations-begrepp kan förstås med teoretiska begrepp hämtade från Marx och Durkheim. Som stöd kan ni utgå från följande frågor:
  - a. Både Durkheims anomi-begrepp och Marx alienations-begrepp rör förlusten av sammanhang och meningsfullhet för individen, men vad är de bakomliggande orsakerna till denna förlust enligt de två teorierna?
  - b. Hur förklarar Durkheim och Marx förhållandet mellan individ och samhälle i sina teorier om anomi respektive alienation?

- c. Kan individens ansvar, fria vilja och aktiva handlande spela en roll i Durkheims anomi och Marx alienation, eller är dessa fenomen förutbestämda av sociala och ekonomiska förhållanden?
  - d. Är begreppen förenliga eller tvärtom oförenliga med varandra? Om ni anser att de är förenliga, hur kan de komplettera varandra för att förklara samtidens sociala problem? Tycker ni alls att begreppen är tillämpbara i vår tid?
6. Utgå ifrån litteraturen och reflektera kring hur de olika teoretiska förståelserna av anomi/alienation skiljer sig från varandra beroende på vilken teoretiker och begrepp ni använder.
  7. 15 minuter innan seminariets slut återsamlas grupperna för en gemensam diskussion. Gruppen ansvarar för att utse någon som kan återge diskussionen i gruppen och lyfta intressanta aspekter som kommit upp.

Ett inlämnat läsprotokoll och aktivt deltagande i form av minst ett muntligt inlägg i diskussionen krävs för att bli godkänd under seminariet.

Vid frånvaro hittar du instruktioner för den skriftliga ersättningsuppgiften i inlämningsmodulen i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Seminarium: Övervakning och straff (SEM4)

Foucaults *Övervakning och straff* handlar om framväxten av olika disciplinerande institutioner, exempelvis fängelset. I Foucaults verk illustreras den typ av maktutövning som kan kallas för disciplinering och hur maktutövningen har förändrats i det moderna samhället. Här diskuterar vi Foucault analys med utgångspunkt i en sammanfattande text av Fredriksson (2007).

Individuell förberedelse:

1. Läs Fredriksson, J. (2007). Maktbegreppets bruk: Analysen av fängelsestraffet och Mattsson & Andersson kap. 11 och förbered dig på att kortfattat kunna redogöra muntligt för dess huvudsakliga innehåll och budskap. Ta gärna hjälp av läsprotokollet. Vad handlar kapitlet om? Vad vill författarna ha sagt; vad är Foucaults centrala budskap? Notera minst en sak du tyckte var tänkvärd och en sak som du skulle vilja få förtydligad.
2. Vilka olika tekniker för disciplinering förekommer i kapitlet. Förbered dig på att kunna redogöra för två av teknikerna, hur de användes och fungerade. I vilka institutioner förekom dessa?
3. Fundera på hur sådana tekniker för disciplinering och maktutövning har kommit (och fortsatt kommer) till uttryck inom områden och verksamheter med koppling till socialt arbete (eller i samhället eller välfärden i bredare mening). Förbered en diskussionsfråga till seminariet gällande detta.
4. Inför seminariet postar du din diskussionsfråga på din arbetsgrupps Lisam-sida.

Under seminariet:

1. Vi samlas gemensamt för en genomgång inför seminariet därefter går grupperna till sina respektive tilldelade lokaler.
2. Efter 45 minuter tar varje grupp en 15 minuters paus.

3. På seminariet diskuterar ni i arbetsgruppen kapitlens övergripande budskap, tekniker för disciplinering och era diskussionsfrågor. Seminarielidaren kommer gå mellan grupperna.
4. 30 minuter innan seminariets slut återsamlas grupperna för en gemensam diskussion. Gruppen ansvarar för att utse någon som kan återge diskussionen i gruppen och lyfta intressanta aspekter som kommit upp.

Diskussionsfråga och aktivt deltagande i gruppdiskussionen krävs för att bli godkänd under seminariet.

Vid frånvaro hittar du instruktioner för den skriftliga ersättningsuppgiften i inlämningsmodulen i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Seminarium: Totala institutioner (SE10)

Goffmans *Totala institutioner* handlar om olika typer av anstaltsvård med utgångspunkt i de intagnas perspektiv. När boken kom ut 1961 blev den ett viktigt bidrag i diskussionen om institutionsvård av olika slag och vad det gör med människor samt vilket ansvar samhället har. I det här seminariet använder vi oss återigen av metoden empatisk läsning utifrån läsprotokoll.

Individuell förberedelse:

1. Läs boken *Totala institutioner* och besvara på egen hand frågorna i läsprotokollet.

Förberedelse i arbetsgrupp:

1. Diskutera frågorna i läsprotokollet och de begrepp som Goffman introducerar.
2. Skriv därefter gemensamt ett utförligt läsprotokoll där ni samlar och sammanfattar era intryck och tolkningar av *Totala institutioner*. Ca 2-3 A4 sidor är lämpligt.
3. Välj därefter en samtida institution (e.g. fängelser, flyktingförvar och boenden, institutionsboenden för barn/ungdomar, vårdboenden för äldre, stödboenden för personer med missbruksproblematik, kollo-verksamheter) och diskutera hur dessa institutioner – liksom situationen för dem som vistas här – kan förstås med utgångspunkt i Goffmans teorier om totala institutioner, roller och anpassning. Skriv ner era resonemang och reflektioner i en text om ca 800-1000 ord. Avsluta med att formulera en diskussionsfråga som ni vill lyfta på seminariet med övriga kursdeltagare.
4. Lämna in ert gemensamma läsprotokoll samt er resonerande text via inlämningsmodulen på Lisam. Ni skriver alltså en uppgift per grupp. Det ska tydligt framgå i den skrivna uppgiften gruppen och namnet på gruppdeltagarna samt om någon gruppmedlem inte deltagit i arbetet. (Om det råder oenighet i gruppen i fråga om vilka som deltagit ska ni kontakta kursansvariga.)
5. Förbered en presentation av gruppens arbete (den reflekterande texten om en samtida institution) på ca 5 minuter. Varje deltagare i gruppen ska kunna hålla redovisningen, som kommer att ske i tvärgrupper vid seminariet.

Under seminariet:

1. Vi samlas gemensamt för en genomgång inför seminariet därefter delar upp oss i tvärgrupp. Dessa går sedan till sina respektive tilldelade lokaler. Ni turas sedan om i tvärgruppen att presentera ert arbete. Seminarielidaren kommer gå mellan grupperna.

2. Efter 45 minuter tar varje grupp en 15 minuters paus.
3. 30 minuter innan seminariets slut återsamlas grupperna för en gemensam diskussion. I tvärgruppen ska ni under seminariet att enas om en diskussionsfråga som rör Goffmanns teorier och som ni ska redogöra för och diskutera i den avslutande helgruppsdiskussionen.

Inlämnat arbete och aktivt deltagande krävs för att bli godkänd under seminariet.

Vid frånvaro hittar du instruktioner för den skriftliga ersättningsuppgiften i inlämningsmodulen i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Seminarium: Grupprocesser och mobbing (SEM6)

Detta seminarium är en del av temadagen om mobbing.

Individuell förberedelse:

1. Läs Forsberg & Thornberg (2016) samt Hwang & Nilsson (2019), s. 308-312.
2. Se/lyssna på en av de tre nedan beskrivna alternativen.
Alternativ 1: Två kortdokumentärer på Sveriges Radio (finns på SR Play)
  - o ”Jag var mobbaren”, 20 augusti 2019, ca 30 minuter: <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1345002?programid=3381>
  - o ”Min spegel: Christoffer, jävla mobboffer”, 31 okt 2018, ca 30 minuter: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1174816>Alternativ 2: *Återträffen*, spelfilm regisserad av Anna Odell (finns att hyra på SF Anytime www.sfanytime.com, och kostar 49 sek som ni betalar själva)
3. Ta del av föreläsningen ”Mobbing som socialt fenomen”

Förberedelse i arbetsgrupp:

1. Med utgångspunkt i det ni läst ovan samt föreläsningen förbereder varje grupp två diskussionsfrågor om mobbing som socialt fenomen. Diskussionsfrågorna ska lämnas in på arbetsgruppens Lisam-sida innan seminariet. Varje gruppmedlem ska dock ha med sig diskussionsfrågorna till seminariet då diskussionen kommer ske i tvärgrupper.

Under seminariet:

Det är viktigt att vi under seminariet inte fastnar i diskussioner om personliga erfarenheter av mobbing utan att diskussionen grundas i litteratur, föreläsning och de ni sett eller lyssnat på inför seminariet. Ni ska kunna identifiera viktiga begrepp och teoretiska perspektiv som ni redan mött tidigare i kursen. Ni ska också kunna koppla litteratur med föreläsning och de alternativ ni valt ovan i den gemensamma diskussionen. Var inte rädd för att även ta upp sådant du tyckte var svårt att förstå. Det viktiga med ett seminarium är att ni är aktiva och lite klokare när ni lämnar – så låt inte osäkerhet tysta er.

1. Vi samlas gemensamt i helgrupp för en kort genomgång inför seminariet. Efter detta kommer ni att slumpmässigt delas in i grupper som sedan går till sin tilldelade lokal. Seminarieledaren kommer att besöka grupperna.

2. Börja er tvärgruppsdiskussion med att kort presentera er grupps diskussionsfrågor. Diskutera sedan dessa och kom ihåg att koppla diskussionen till litteraturen och centrala begrepp.
3. Efter 45 minuter tar vi alla en rast.
4. Efter rasten återsamlas ni i tvärgrupperna och diskuterar följande:
Hur skulle du som skolkurator arbeta med gruppdynamiken i en skolklass som utmärks av destruktiva hierarkier, härskartekniker och systematisk fysiskt och psykiskt våld? Vad skulle du först göra? Därefter? Diskutera även här i relation till litteratur, föreläsning och det ni har sett/lyssnat på inför seminariet.
5. När det är 15 minuter kvar av seminariet träffas vi åter i helgrupp där tvärgrupperna summerar för varandra hur diskussionerna gått. Sista minuterna ägnas åt att utvärdera seminariet.

Inlämnat arbete med diskussionsfrågor och aktivt deltagande krävs för att bli godkänd under seminariet.

Vid frånvaro hittar du instruktioner för den skriftliga ersättningsuppgiften i inlämningsmodulen i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Seminarium: Anknytning och separation (SEM7)

Detta seminarium är en del av temadagen om anknytning och separation.

Individuell förberedelse:

1. Läs samtliga texter kopplade till de två föreläsningarna om anknytning: 1) artiklarna om anknytning, hämtade ur *Psykologtidningen* som finns på Lisam; 2) Kap. 11 av Lindén i Meeuwisse och Swärd (2013); 3) Broberg & Anders (2008) kap. 4, 7; Hammarlund et al., (2022)
2. Närvara vid föreläsningen ”Anknytning och separation” samt “Anknytning: Fördjupning och tillämpning”
3. Närvara vid filmvisningen ”Den bästa av mödrar”.

Förberedelse i arbetsgrupp:

1. Innan seminariet ska ni i arbetsgruppen förbereda två diskussionsfrågor till seminariet baserat på den litteratur ni läst inför seminariet. Diskussionsfrågorna ska lämnas in på arbetsgruppens Lisam-sida innan seminariet. Varje gruppmedlem ska dock ha med sig diskussionsfrågorna till seminariet då diskussionen kommer ske i tvärgrupper.

Under seminariet:

Det är viktigt att vi under seminariet inte fastnar i diskussioner om personliga erfarenheter. Ni ska kunna identifiera viktiga begrepp och teoretiska perspektiv som ni redan mött tidigare i kursen. Ni ska också kunna koppla litteratur med föreläsning och dokumentär i den gemensamma diskussionen. Var inte rädd för att även ta upp sådant du tyckte var svårt att förstå. Det viktiga med ett seminarium är att ni är aktiva och lite klokare när ni lämnar – så låt inte osäkerhet tysta er.

1. Vi samlas gemensamt i helgrupp för en kort genomgång inför seminariet. Efter detta kommer ni att slumpmässigt delas in i grupper som sedan går till sin tilldelade lokal. Seminarieledaren kommer att besöka grupperna.
2. Utgå från filmen *Den bästa av mödrar* och diskutera följande teman:

- a. Hur kan ni förstå huvudpersonens relation till den svenska pappan och den svenska mamman? Förklara och beskriv relationerna med hjälp av anknytningsteorin och begrepp från teorin. Beskriv olika aspekter av relationerna med hjälp av begrepp som: *trygg bas/säker hamn, lyhördhet, tillgänglighet, förutsägbarhet, känsloreglering och interna arbetsmodeller*.
  - b. Hur kan ni förstå barnets relation till sin biologiska mamma som barn och som vuxen? Använd er av anknytningsteorin och begreppen ovan men också begrepp som *separation, protest, förtvivlan, losskoppling, förlust och sorg*. Hur uppfattar ni att relationen utvecklas under tidens gång? Kan begreppen illustrera eller förklara något i huvudpersonens agerande?
  - c. Diskutera och analysera det samtal som huvudpersonen har med sin svenska mamma mot slutet av filmen utifrån begrepp från anknytningsteorin ovan men överväg också begreppen *reparation och mentalisering*. Fundera på hur mentalisering och anknytning kan hänga samman.
  - d. Diskutera också utifrån de diskussionsfrågor ni förberett.
3. När det är 15 minuter kvar av seminariet träffas vi åter i helgrupp där tvärgrupperna summerar för varandra hur diskussionerna gått. Sista minuterna ägnas åt att utvärdera seminariet.

Inlämnade diskussionsfrågor och aktivt deltagande krävs för att bli godkänd under seminariet.

Vid frånvaro hittar du instruktioner för den skriftliga ersättningsuppgiften i inlämningsmodulen i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Seminarium: Teoretiska tillämpningar och sociala problem (SE11)

Övergripande information om uppgiften:

Notera att vi kommer informera om uppgiften vid ett särskilt tillfälle den 26 maj.

I samband med detta seminarium ska ni i arbetsgruppen gemensamt skriva en rapport i formen av ett utvidgat läsprotokoll. Rapporten ska behandla ett aktuellt debattinlägg i en fråga med koppling till det sociala arbetets verksamhetsområden (e.g. social ojämlikhet, sociala avvikelser och kriminalitet, genus- och funktionsfrågor). Lärarna på kursen kommer att i god tid inför momentet att publicera 5-6 artiklar på Lisam som ni kan välja mellan. Uppgiften består i att först göra en närläsning av det valda debattinlägget utifrån metoden empatisk läsning (med hjälp av läsprotokollet), och därefter kritiskt reflektera kring de argument som framförs i inlägget med utgångspunkt i några av de teorier och begrepp ni stött på under kursen.

Följande frågor kan fungera som stöd och vägledning för den kritiska reflektionen. (Notera att alla frågor inte kommer vara relevanta för alla debattartiklar.)

- a. Vilka grundantaganden om samhället och/eller mänskliga beteenden och relationer gör författaren till debattinlägget? Kan dessa härledas till ett visst samhälls- eller beteendevetenskapligt perspektiv? Vilka styrkor och svagheter är förknippade med detta perspektiv? Kan en se på frågan ur ett helt annat teoretiskt perspektiv, och i så fall, vad framträder då som betydelsefullt?
- b. Hur förstås relationen mellan individ och samhälle; agens och struktur; arv och miljö; biologiska/fysiologiska/genetiska vs. sociala faktorer?
- c. Berör debattinlägget frågor om makt? Vilken teoretisk förståelse av makt blir synlig i inlägget? Vem eller vad påstås besitta makt? Vem påstås gynnas respektive missgynnas av det förhållande eller den företeelse som står i fokus för debattinlägget?

- d. Hur (om alls) beskriver författaren till debattinlägget vad som driver och skulle kunna möjliggöra en social eller beteendemässig förändring? Hur förklaras de förändringar som redan skett? Finns det uttalade eller icke-uttalade idéer om vilken typ av förändring som är eftersträvansvärd?
- e. Förekommer en kritik av rådande samhällsnormer och strukturer i texten? Hur beskrivs dessa normer/strukturer, och finns här kopplingar till de teoretiska perspektiv ni mött under kursens gång? Är andra teoretiska tolkningar möjliga?
- f. Inom socialpsykologi: ligger betoningen på sociologiska eller psykologiska förklaringsmodeller?
- g. Inom beteendevetenskap/utvecklingspsykologi: ligger betoningen på fysiska, kognitiva, social-emotionella, identitetsrelaterade eller andra aspekter? Vad synliggör respektive osynliggör det valda perspektivet?
- h. Vilka röster och erfarenheter står i centrum? Finns det andra röster och erfarenheter som osynliggörs, misskrediteras eller på annat sätt marginaliseras? Vad kan tänkas bli synligt om dessa får ta plats?

Inför seminariet:

Seminariet är tänkt att fungera som ett tillfälle för konstruktiv feedback och utbyte mellan grupperna och med seminarieledarna.

Som förberedelse inför seminariet ska ni välja ett debattinlägg och diskutera igenom vad och hur ni tänker angripa ämnet (e.g. vilka begrepp och teorier ni vill använda er av i er kritiska reflektion). Ni bör också påbörja arbetet med er rapport (e.g. göra stolpar eller ett första grovt utkast). Vi förväntar oss dock inte att texten ska vara klar – det finns gott om tid att skriva färdigt rapporten efter seminariet.

Förbered också en 10 minuters presentation av ert arbete som ni ska hålla under seminariet. Se seminariet som ett tillfälle att diskutera och spetsa till ert ämne tillsammans med övriga seminariedeltagare. Var beredda på att få argumentera för de val ni gjort.

Under seminariet:

1. Varje arbetsgrupp gör en presentation av sitt pågående arbete på 10 minuter. De andra seminariedeltagarna förväntas lyssna aktivt och anteckna frågor som de vill ställa efter presentationen. Genom vår gemensamma kunskap och konstruktiva kommentarer ska vi föra arbetena framåt.
2. Vid lämpligt tillfälle tas en paus på 15 minuter.
3. Seminariet avslutas med en kort utvärdering/diskussion om uppgiften.

Inlämnad uppgift och aktivt deltagande under seminariet krävs för att bli godkänd på uppgiften (se nedan om möjligheter till ersättningsuppgifter).

Den skriftliga rapporten:

Efter seminariet ska den skriftliga uppgiften sammanställas och redovisas i en text om ca 3600 ord exklusive referenser (Times New Roman, 12 punkter, 1,5 i radavstånd). Uppgiften ska lämnas in innan kursens slut (se inlämningsdatum i schemat). Referera rikligt till allt som är relevant för er (och gör detta med korrekt formalia enligt Harvards referenssystem). Som riktmärke bör ni hänvisa till minst fyra verk ifrån litteraturlistan. Ni bör också återge minst två direkta citat ifrån kurslitteraturen.

Följande ska tydligt framgå i den skrivna uppgiften: gruppbezeichnung, och namnet på gruppdeltagarna samt om någon gruppmedlem inte deltagit i arbetet. Om det råder oenighet inom grupper i frågor om deltagande ska ni kontakta kursansvariga för vägledning.

Inlämningsuppgiften betygssätts enligt U/G-skalan och bedöms enligt följande kriterier:

- Anknytning till kurslitteraturen
- Teoretisk medvetenhet
- Analytisk skärpa
- Språk, struktur och referenshantering
- Kreativitet och självständighet

Frånvaro: Vid frånvaro vid författandet av den skriftliga gruppuppgiften och/eller seminariet, hittar du instruktioner för ersättningsuppgift i en mapp i Lisam. Instruktionerna publiceras efter genomfört seminarium. Vi kommer erbjuda en ersättningsuppgift för dem som enbart uteblivit från seminariet och en annan för dem som varit frånvarande under både seminariet och grupparbetet. Uppgiften ska slutföras inom två veckor. Glöm ej att meddela kursansvariga när du laddat upp din ersättningsuppgift.

Individuella skriftliga examinationer (TEN4 och EXM7)

Kursen innehåller två skriftliga individuella tentamina, en salstenta och en hemtenta. Syftet med dessa är att examinera studentens förmåga att redogöra för, tillämpa och reflektera utifrån de teoretiska perspektiv och begrepp som kursen behandlar.

Bägge tentamina består av en fallbeskrivning följt av 3-4 frågor som ska besvaras i essäform (ca 400-1000 ord/fråga).

Detaljerade instruktioner för kursens tentamina läggs ut på Lisam ca 1,5 vecka innan tentamenstillfället. Inför varje tentamen erbjuds också en frågestund.

Förlängd skrivtid tillämpas på båda tentamina för de studenter som har intyg. Mejla dessa i god tid (minst 10 dagar innan tentamenstillfället) till kursansvariga samt utbildningsadministratörerna.

TEN4 Salstentamen i samhällsteori och socialpsykologi

TEN4 är en salstentamen som genomförs anonymt i Inspira. Tentamen behandlar kursens två första delar: samhällsteori (sociologi) och socialpsykologi. Inför tentamen meddelas vilka övergripande teman (vanligtvis tre stycken) som står i fokus för den aktuella tentamen.

Datum för tentamen och omtentamen anges i kursens TimeEdit-schema.

För att skriva salstentamen krävs anmälan senast 10 dagar innan tentamen via Studentportalen. Det går inte att göra en sen anmälan.

Tentamen genomförs utan tillgång till kurslitteratur eller andra hjälpmedel. Dock tillåts samtliga studenter att ta med sig en "fusklapp" med anteckningar omfattande 1 dubbelsidig A4-sida. Samtal under tentamenstillfället är inte tillåtet.

Tentamen bedöms utifrån en tre-gradig skala (U, G, VG). För den som får underkänt finns ingen möjlighet att göra kompletteringar. Istället finns flera tillfällen att skriva omtentamen.

Omexamination erbjuds i regel några veckor efter kursslut (för vårterminens studenter innebär detta att omtentamen erbjuds i slutet av sommaren, vanligtvis i v. 34). Därefter finns möjlighet att skriva omtentamen i samband med nästa kursomgångs ordinarie tentamenstillfälle.

EXM7 Hemtentamen i beteendevetenskap

EXM7 är en hemtentamen som genomförs individuellt och lämnas in anonymt via Lisam. Tentamen behandlar kursens tredje del: beteendevetenskap (med tonvikt på utvecklingspsykologi).

Datum för tentamen och omtentamen anges i kursens TimeEdit-schema.

Studenten förväntas använda sig av kurslitteraturen för att besvara tentamensfrågorna och att referera utförligt och korrekt till denna enligt Harvard-stilen.

Liksom på kursen i stort är det tillåtet att använda Generativa AI-verktyg (Bard, ChatGPT, mfl.) för att generera idéer eller textutkast. Att använda AI-verktyg på detta vis kan betraktas som fusk och leda till disciplinerande åtgärder (mer om sådana åtgärder nedan). Det går dock bra att använda generativ AI för att få återkoppling på skriven text, för att korrekturläsa text, eller för att få stöd i att förstå komplexa begrepp (motsvarande nivå 2 uppifrån i diagrammet som återfinns under rubriken Generativ AI). Kom ihåg att det dock alltid du själv som är ensam ansvarig för din text. Om du är osäker på hur du får eller inte får använda AI-verktyg i samband med dina studier kontakta alltid examinator.

Tentamen bedöms utifrån en tre-gradig skala (U, G, VG). För den som får underkänt finns ingen möjlighet att göra kompletteringar. Istället finns flera tillfällen att skriva omtentamen. Omexamination erbjuds i regel några veckor efter kursslut (för vårterminens studenter innebär detta att omtentamen erbjuds i slutet av sommaren, vanligtvis i v. 34). Därefter finns möjlighet att skriva omtentamen i samband med nästa kursomgångs ordinarie tentamenstillfälle.

Fel! Bokmärket är inte definierat.Fel! Bokmärket är inte definierat.

Allmän information

Beslut om särskilda medel för pedagogiskt stöd i studiesituation

Har du rätt till särskilt stöd genom beslut från koordinator för studenter med funktionshinder ska du inför *varje termin* skicka in ditt beslut till adm.socialtarbete@ikos.liu.se. **Du ska också informera varje kursansvarig i samband med kursstart.** Har inget intyg inkommit 10 dagar före tentamens startdatum gäller ordinarie inlämningsförfarande.

Information om undervisning och arbetsformer

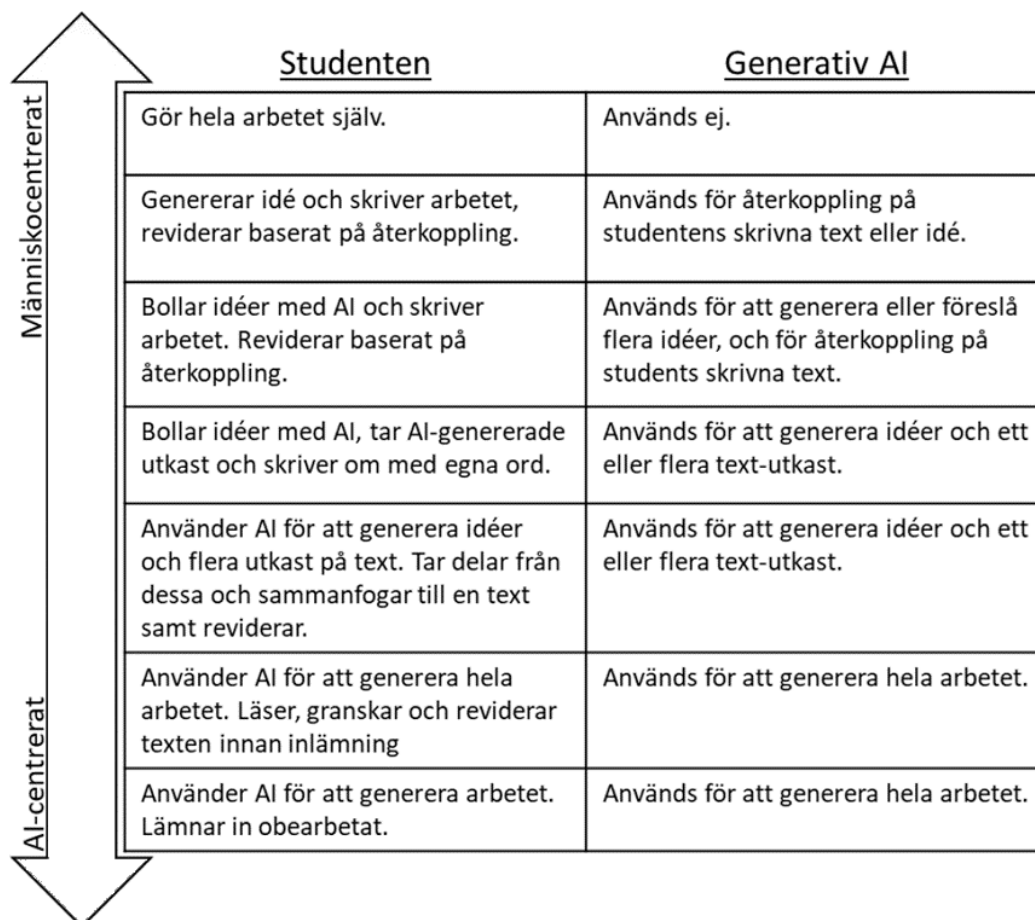
Information om undervisning och arbetsformer så som föreläsningar och seminarier finns i programhandboken. Men några punkter som är viktiga att notera är att:

- Universitetsstudier bygger på eget ansvar för sitt eget lärande.
- Arbetsgruppen är viktig och arbete i arbetsgruppen ska prioriteras.
- Ej schemalagd tid är tid för individuella studier eller studier i arbetsgruppen. Ej schemalagd tid är inte detsamma som ledighet. Du som student förväntas ägna dig åt dina studier även icke schemalagd tid.

Det är viktigt att vara med på kursintroduktionen. Som det står i programhandboken: *”Vid kursintroduktionen förklaras upplägget av kursen från lärandemål till examination. I Studiehandledningen finns mycket av den informationen, men vissa saker kan behöva ytterligare förtydliganden och kursintroduktionen ger möjlighet att ställa frågor, exempelvis om examinationer. Vid kursintroduktionen tas även upp vad som framkommit i tidigare kursvärdering och även lärargruppens reflektioner och tidigare erfarenheter. Synpunkter och erfarenheter kan ha lett till en del förändringar i upplägget av kursen”.*

Generativ AI

LiU har centralt fastställt vägledning för lärares och studenters användning av generativ AI i utbildningen (Dnr LiU-2023-02660). Utvecklingen inom generativ AI går mycket snabbt och det finns redan nu stora möjligheter att använda generativ AI för att skriva och kommunicera. Samtidigt innebär generativ AI att stora mängder text kan produceras maskinellt, vilket medför krav på tydlighet avseende det mänskliga bidraget i alla typer av examinerande texter. Vidare kan inte korrektheten i texten avseende fakta och källor tas för given, vilket ställer höga krav på förmåga till kritisk granskning av den text som produceras. I likhet med övriga hjälpmedel kan därför användningen av generativ AI i utbildning behöva regleras. Kursansvarig/examinator beslutar om vad som är tillåtna hjälpmedel i den enskilda kursen. Om användning av generativ AI hindrar att lärandemål uppnås, bör detta givetvis vara otillåtet i kursen eller det aktuella examinationsmomentet. Nedanstående modell utgör ett sätt att illustrera olika former av AI-användning inom ramen för utbildning och kan hänvisas till i beskrivningen av examinerande uppgifter.

Figur 1. Modell över olika nivåer av användning av generativ AI i undervisning

Studentinflytande via Lärandedialog och Studentråd

I mitten på varje kurs ska en Lärandedialog äga rum. Tid och lokal finns anslaget på schemat. Vid Lärandedialogen har du som student tillsammans med dina kurskamrater möjlighet att diskutera ditt eget lärande i relation till kursens lärandemål och hur upplägg, innehåll och arbetsformer/moment stödjer ditt lärande.

Inom varje årskurs utses 2 eller 3 kursrepresentanter som för fram årskursens synpunkter vid studentrådet. Studentråd organiseras två gånger per termin.

Kursrepresentanterna ansvarar för Lärandedialogen. Kursansvarig är med för att både svara på frågor och få svar på egna frågor kring hur kursen fungerar. Alla tjänar på en god dialog mellan studenter och ansvariga på kursen om hur lärandet kan stöttas och utvecklas på bästa sätt. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att ramarna för programmet och respektive kurser sätts bland annat av Högskoleförordningen och det lokala regelverket på Linköpings universitet. Vi har våra examensmål att uppnå och dessa är nedbrutna i lärandemål. Det finns ett regelverk för hur utbildning får genomföras och det finns givna ekonomiska ramar att förhålla sig till. Men inom det handlingsutrymme som finns kan kursen utvecklas och det görs bäst mellan lärare och studenter tillsammans.

Kurslitteratur och referenslitteratur

En sammanställd lista med den obligatoriska kurslitteraturen finns på kursens Lisam-sida. Litteraturlistan hittas även via Liunet student. Om det i litteraturlistan eller i studiehandledningen anges referenslitteratur så är det förslag på litteratur som kan användas som komplement till den obligatoriska litteraturen (referenslitteraturen ersätter inte obligatorisk litteratur).

Kursvärdering

Kursvärdering är viktig och inom universitetet har vi en skyldighet utveckla vårt arbete i förhållande till utbildningsplan, kursplaner och examinationsrätt. Vid kursens slut kommer en kursvärdering att sändas ut genom kursvärderingssystemet Evaluate eller så kan du använda QR koden här nedan. Du har 15 dagar på dig att fylla i värderingen. När värderingstiden är slut kommer du att få tillgång till en rapport som redovisar kursvärderingens resultat. Läraren kommer också göra en återkoppling om resultatet på kursens Lisam-sida.

Schema

Schema med lokaler publiceras i på webben. Länk finns på kursens Lisam-sidan. Följ uppdateringar av schemat inför och under kursens gång.

Vad är en disciplinförseelse?

Vad som är tillåtet och otillåtet kan variera mellan olika kurser och kursmoment. Som student är det ditt ansvar att ta del av information om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid en examination. Vid osäkerhet är det alltid bättre att fråga läraren för att undvika missförstånd.

Fremst är det tre händelser som blir frågor för Disciplinnämnden och dessa är frågor om plagiat, vilseledande (fusk) och störande av undervisning.

Plagiat är när det på olika sätt kan framstå som att de är du som skrivit texten fast den i själva verket kommer från någon annan. Det kan vara hela eller delar av text där det inte framgår var texten kommer ifrån genom referering och citatmarkering. Även självplagiering – det vill säga återanvändandet av egna tidigare publicerade/inlämnade arbeten utan referens – bör undvikas. Du ska referera till egna texter på samma sätt som till andra källor.

Vilseledande dvs fusk kan till exempel vara otillåtet samarbete när uppgiften är individuell eller att ta med en ”fusklapp” till salstentamen. Det räcker med ett försök att vilseleda för att disciplinär åtgärd ska kunna vidtas.

Disciplinära åtgärder kan även vidtas mot studenter som stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen. Även händelser där en student utsätter en annan student eller en arbetstagare vid universitetet för trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567) skall anmälas till Disciplinnämnden.

För att upptäcka plagiat kan en examinator med hjälp av granskningsverktyg jämföra en students text med andra texter. Vid misstanke om plagiat, vilseledande eller då student stör undervisningen är examinatorn skyldig att anmäla detta till Linköpings universitets Disciplinnämnd som sedan utreder ärendet och fattar beslut om disciplinära åtgärder.

Norrköpings campusbibliotek utbildar och stöttar er studenter med mer information kring detta. Du kan även läsa mer om Fusk och Plagiat på Liunet student samt i Programhandboken.

Upphovsrätt

Universitetsläraren har upphovsrätten till det material som skapas i tjänsten till exempel utbildnings- eller forskningsmaterial. Det finns därmed inga krav att läraren måste distribuera föreläsningsunderlag i samband med ett undervisningstillfälle. Om läraren delar med sig av detta material har studenter inte rätt att sprida det vidare. Att distribuera någon typ av undervisningsmaterial som strider mot Upphovsrättslagen kan medföra rättsliga påföljder. Enligt rektorsbeslut (Dnr LiU-2024-02048) gäller att ljud- och bildupptagning i undervisningssituationer inte är tillåten. Men den enskilde läraren har möjlighet att vid undervisningstillfället uttryckligen ge behörig deltagare i undervisningen tillstånd till ljudupptagning, fotografering eller filmning vid det aktuella undervisningstillfället. Läraren ska i sitt beslut särskilt beakta på vilket sätt ljud- eller bildupptagningen kan påverka interaktionen mellan studenter och lärare. Särskild hänsyn till studenterna ska tas i undervisningssituationer som till stor del bygger på studenternas medverkan, som exempelvis seminarier, basgruppsarbete och redovisningssituationer. Den enskilde läraren fastställer de villkor som ska gälla för inspelningen, exempelvis att endast ljudupptagning får ske.

En student med funktionsnedsättning, som har fått ett beslut om riktat pedagogiskt stöd utfärdad av koordinatörer för studenter med funktionsnedsättning vid Linköpings universitet där det framgår att studenten får göra bild- och ljudupptagningar som hjälpmedel i studierna, har rätt att göra ljud- och bildupptagningar på det sätt som framgår av beslutet. Studenten ansvarar för att meddela läraren sådant behov i god tid före undervisningstillfället. Studenten har också ansvar för att visa upp beslutet om riktat pedagogiskt stöd för läraren efter förfrågan. Ljud- och bildupptagning som är tillåten i enlighet med beslut om riktat pedagogiskt stöd får endast göras genom studentens personliga närvaro (fysiskt eller digitalt) vid det aktuella undervisningstillfället. Ljudupptagning, fotografering och filmning som vid ett givet tillfälle har godkänts innebär inte en rätt för student eller annan som svarar för sådan upptagning att sprida, tillgängliggöra eller på annat sätt använda upptagningen för annat än sitt personliga studieändamål. Dessa regler påverkar inte universitetets möjligheter att som ett led i universitetets verksamhet spela in, fotografera och filma föreläsningar och andra undervisningssituationer.

Upphovsrätten är även viktig att tänka på vad gäller användning av text, figurer, modeller och bilder från litteratur samt elektroniskt publicerat material.